

Disinformaatiota koskevat EU:n käytäntösäännöt

JOHDANTO

Näiden disinformaatiota koskevien käytäntösääntöjen, jäljempänä 'käytäntösäännöt', liitteessä 1 luetellut yritykset ja yhdistykset, jäljempänä 'allekirjoittajat' ottavat huomioon Euroopan komission tiedonannon "*Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa*"^[1], jäljempänä 'tiedonanto', korkean tason asiantuntijaryhmän raportin^[2], 28. kesäkuuta 2018 annetut neuvoston päätelmät^[3] ja lukuisat eri puolilla Eurooppaa toteutettavat tärkeät aloitteet^[4], joilla vastataan disinformaation levittämisestä aiheutuviin haasteisiin, ja tietävät tehtävänsä pyrittäessä löytämään ratkaisuja disinformaatiosta johtuviin haasteisiin.

Näitä käytäntösääntöjä sovellettaessa ja kuten komission tiedonannossa todetaan, komission ja korkean tason asiantuntijaryhmän laatiman raportin mukaan "disinformaatiolla" tarkoitetaan "todennettavasti väärää tai harhaanjohtavaa tietoa", joka lisäksi

(a) "luodaan, esitetään tai levitetään taloudellisen hyödyn saamiseksi tai suuren yleisön johtamiseksi harhaan tarkoituksella" ja

(b) "saattaa aiheuttaa vahinkoa yleiselle edulle", millä tarkoitetaan "uhkia, jotka kohdistuvat demokraattisiin poliittisiin menettelyihin ja päätöksentekoprosesseihin sekä julkishyödykkeisiin, kuten EU:n kansalaisten terveyteen, ympäristöön tai turvallisuuteen".^[5]

Disinformaation käsite ei kata harhaanjohtavaa mainontaa, raportointivirheitä, satiiria ja parodiaa eikä selkeästi yksilöityjä puolueellisia uutisia ja kommentteja, eikä sillä rajoiteta sitovia oikeudellisia velvoitteita, mainonnan itsesääntelykäytänteitä tai harhaanjohtavan mainonnan normeja.

Allekirjoittajat tunnustavat seuraavat komission päätelmät ja yhtyvät niihin: "Kansalaisten altistuminen laajamittaiselle disinformaatiolle, niin harhaanjohtavalle kuin suorastaan väärälle tiedolle, on suuri haaste Euroopalle. Euroopan avointen demokraattisten yhteiskuntien perusta on julkinen keskustelu, jossa hyvin asioista perillä olevat kansalaiset voivat ilmaista mielipiteensä vapaiden ja oikeudenmukaisten poliittisten prosessien mukaisesti."^[6]

Allekirjoittajat ovat tietoisia sananvapauden ja avoimen internetin perusoikeuksista sekä siitä herkästä tasapainosta, jota on tavoiteltava kaikissa toimissa, joilla rajoitetaan muutoin laillisen sisällön levittämistä ja vaikutuksia, kuten komissio tuo toistuvasti esiin tiedonannossa^[7].

Kun otetaan huomioon, että disinformaation levittämiseen liittyy monia näkökohtia ja että se vaikuttaa hyvin monentyyppisiin ekosysteemin toimijoihin, jotka myös helpottavat disinformaation levittämistä, kaikilla sidosryhmillä on oma tehtävänsä disinformaation levittämisen torjunnassa.

Tätä taustaa vasten allekirjoittajat ovat laatineet nämä käytäntösäännöt ja niihin olennaisena osana kuuluvat liitteet ja sitoutuvat noudattamaan asiaankuuluvia sitoumuksia, jotka luetellaan allekirjoittajien nimien yhteydessä. Käytäntösäännöissä esitettyjen sitoumusten laajuus ja asiaankuuluvien sidosryhmien moninaisuus huomioon ottaen allekirjoittajat allekirjoittavat ainoastaan sitoumukset, jotka vastaavat niiden tarjoamia tuotteita ja/tai palveluja, niiden asemaa arvoketjussa, niiden teknisiä valmiuksia ja EU:n lainsäädännön mukaisia vastuujärjestelyjä, jotka vaihtelevat sen mukaan, minkälainen rooli allekirjoittajalla on kyseisen sisällön luomisessa ja

levittämisessä. Näin ollen käytännesäännöissä viitataan yksittäiseen, tietyt sitoumukset hyväksyneeseen allekirjoittajaan, josta liitteessä 1 käytetään nimitystä ”asianomainen allekirjoittaja”. Kaikkia käytännesääntöjen allekirjoittajia ei siten velvoiteta allekirjoittamaan kaikkia sitoumuksia. Liitteessä 2 esitetään olemassa olevat parhaat käytännöt. Allekirjoittajat hyväksyvät, että liitteeseen voidaan tehdä säännöllisesti muutoksia markkinoiden, tekniikan ja muun kehityksen mukaisesti.

Allekirjoittajat tunnustavat, että koska eri allekirjoittajat toimivat eri tavalla ja niillä on eri tarkoitukset, teknologiat ja yleisö, käytännesäännöissä sallitaan erilaiset lähestymistavat niiden määräysten hengen noudattamiseksi.

Allekirjoittajat ovat tietoisia siitä, että toimialajärjestöt, jotka ovat allekirjoittaneet nämä käytännesäännöt, eivät hyväksy velvoitteita jäsentensä puolesta. Järjestöt sitoutuvat kuitenkin varmistamaan, että jäsenet saatetaan täysin tietoisiksi käytännesäännöistä ja että jäseniä kannustetaan tarpeen mukaan sitoutumaan käytännesääntöihin tai noudattamaan niiden periaatteita.

Kunkin allekirjoittajan osalta käytännesääntöjen soveltaminen on rajoitettava palveluihin, joita toimitetaan Euroopan talousalueen osapuolina olevissa valtioissa.

Allekirjoittajat, myös allekirjoittajina olevat järjestöt, sitoutuvat toteuttamaan käytännesäännöissä määrätyt toimet sellaisella tavalla, jolla varmistetaan EU:n ja kansallisen kilpailuoikeuden tarkka noudattaminen. Allekirjoittajat eivät saa esimerkiksi keskustella kaupallisesti arkaluonteisista tiedoista eivätkä toimittaa tai vaihtaa niitä. Tällaisia tietoja ovat muun muassa hintoja, markkinointi- ja mainonstrategiaa, menoja ja tuloja, kolmansien osapuolten kanssa käytävän kaupan ehtoja (hankintastrategia mukaan luettuna), toimitusehtoja, kauppahjelmia tai levittämisstrategiaa koskevat ei-julkiset tiedot.

Käytännesääntöjä on sovellettava EU:n ja sen jäsenvaltioiden voimassa olevan lainsäädännön puitteissa eikä niiden saa katsoa millään tavoin korvaavan tai tulkitsevan nykyistä oikeudellista kehystä, eikä varsinkaan (muttei yksinomaan) seuraavia:

- EU:n perusoikeuskirja
- Euroopan ihmisoikeussopimus
- direktiivi 2000/31/EY sekä erityisesti sen 12–15 artikla, joita on sovellettava kaikkiin käytännesääntöjen velvoitteisiin, jotka koskevat seuraavia palveluntarjoajia tai joista nämä ovat vastuussa: pelkästä siirtotoiminnasta, välimuistiin tallentamisesta tai säilytyspalveluista vastaavat palveluntarjoajat, muun muassa verkko-, hakukone- tai selainpalvelujen, internetin blogialustapalvelujen tai verkkofoorumipalvelujen, videojakelupalvelujen tai sosiaalisen median palvelujen tarjoajat
- asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta
- direktiivi 2005/29/EY sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla
- direktiivi 2006/114/EY harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta sekä

- Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja Euroopan ihmisoikeussopimus, joissa käsitellään haitallisen sisällön saatavuutta ja levitystä rajoittavien toimenpiteiden oikeasuhteisuutta.

I. TARKOITUS

Käytännösääntöjen tarkoituksena on määritellä toimet, joita allekirjoittajat voisivat toteuttaa disinformaatioon liittyviin haasteisiin vastaamiseksi.

Käytännösääntöjen allekirjoittajat tunnustavat komission tiedonannon mukaisesti sellaisten toimien merkityksen, joiden tarkoituksena on

- (i) tarjota disinformaation vastaisia suojatoimia
- (ii) parantaa mainossijoittelun valvontaa disinformaation tarjoajien tulojen vähentämiseksi
- (iii) varmistaa poliittisen ja aihekohtaisen mainonnan läpinäkyvyys, jotta käyttäjät pystyvät ymmärtämään, miksi jokin mainos on kohdennettu juuri heihin
- (iv) toteuttaa ja edistää kohtuullisia tietojen vääristelyn vastaisia toimintalinjoja
- (v) tehostaa toimia valetilien sulkemiseksi ja demonstroida, missä määrin tässä on onnistuttu, sekä ottaa käyttöön selkeitä merkintäjärjestelmiä ja sääntöjä botteja varten sen varmistamiseksi, ettei niiden toiminta ole sekoitettavissa ihmisen interaktioihin
- (vi) tehostaa toimia palvelujen luotettavuuden varmistamiseksi sellaisten tilien yhteydessä, joiden tarkoituksena on disinformaation levittäminen, asianomaisen allekirjoittajan arvioimien ja määrittelemien tietojen mukaisesti sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan, anonymiteettiä ja salanimen käyttöä koskevan perusoikeuden sekä suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, ja tiedottaa tällaisesta toimien tehostamisesta
- (vii) investoida teknologisiin keinoihin, joilla voidaan tarvittaessa priorisoida asiaankuuluvat, aidot, täsmälliset ja luotettavat tiedot hauissa, verkkosyötteissä ja muissa automaattisesti luokitelluissa tiedonvälityskanavissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan ja mielipiteenvapauden periaatteen mukaisesti. Joka tapauksessa hallitukset eivät saa velvoittaa allekirjoittajia poistamaan muutoin laillisia sisältöjä tai viestejä tai estämään niihin pääsyä ainoastaan sillä perusteella, että niitä pidetään "väärinä", eivätkä allekirjoittajat saisi ottaa käyttöön tämäntyyppisiä vapaaehtoisia toimintalinjoja
- (viii) varmistaa läpinäkyvyys, jotta käyttäjät pystyvät ymmärtämään, miksi tietty poliittinen tai aihekohtainen mainos on kohdennettu juuri heihin, myös sisältölähteiden luotettavuutta, mediaomistusta ja/tai tarkistettua henkilöllisyyttä koskevien indikaattoreiden avulla
- (ix) vaimentaa disinformaation näkyvyyttä helpottamalla luotettavan sisällön löytämistä
- (x) harkita sellaisten työkalujen tarjoamista käyttäjille, jotka mahdollistavat räätälöidyn ja vuorovaikutteisen internet-kokemuksen, jotta helpotetaan sisällön löytämistä ja pääsyä eriäviä näkemyksiä edustaviin uutislähteisiin,

ja tarjota käyttäjille myös helposti saatavilla olevia työkaluja disinformaatiosta raportoimiseksi

- (xi) toteuttaa kohtuullisia toimenpiteitä, jotta voidaan mahdollistaa yksityisyyden suojan vaatimusten mukainen pääsy faktantarkastuksessa ja tutkimustoiminnassa käytettäviin tietoihin ja tehdä yhteistyötä tarjoamalla asiaankuuluvia tietoja palvelujen toiminnasta, muun muassa akateemisten tutkijoiden riippumattomissa tutkimuksissa tarvittavia tietoja sekä yleisiä tietoja algoritmeista.

Käytännesäännöt eivät rajoita muita aloitteita, joilla pyritään puuttumaan verkkoalustoilla jaettavaan disinformaatioon.

Allekirjoittajat ovat sopineet käytännesäännöistä vilpittömässä mielessä esittäen aikeensa tasapuolisesti ja rehellisesti. Jotta käytännesäännöt voitaisiin ymmärtää laaja-alaisemmin, seuraavassa luvussa kuvataan lueteltujen sitoumusten tarkat päämäärät sekä kunkin sitoumusryhmän taustat käytännesääntöjen kattamilla viidellä asiaankuuluvalla alalla.

II. SITOUMUKSET

II.A. Mainossijoittelun valvonta

Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Allekirjoittajat hyväksyvät tiedonannossa esitetyt tavoitteet ja myöntävät, että on parannettava ”huomattavasti mainossijoittelun valvontaa, erityisesti disinformaation tarjoajien tulojen vähentämiseksi”^[8], ottaen huomioon, että kaupallinen näkökohta on vain yksi disinformaation monista eri puolista.
- Asianomaiset allekirjoittajat käyttävät kaupallisesti järkeviä toimia toimintalinjojen ja prosessien toteuttamiseksi; ne eivät hyväksy palkkioita sellaisilta tileiltä ja verkkosivustoilta, jotka johdonmukaisesti vääristelevät omia tietojaan, eivätkä muutoin mainosta tällaisia tilejä ja verkkosivustoja.
- Allekirjoittajat toteavat, että kaikkien osapuolten, jotka osallistuvat mainostilan ostamiseen ja myymiseen verkossa sekä mainontaan liittyvien palvelujen hankintaan, on tehtävä yhteistyötä parantaakseen läpinäkyvyyttä kaikkialla verkkomainontaekosysteemissä ja siten niiden on valvottava, seurattava ja rajoitettava tehokkaasti mainossijoittelua disinformaation tarjoajien tileillä ja verkkosivustoilla.
- Mainosten vääränlaisen sijoittelun estämiseksi disinformaatiota levittäville verkkosivustoilla jo laajasti käytettyjä, tuotteen turvallisuutta parantavia välineitä on hiottava edelleen, jotta voidaan jatkossakin vastata onnistuneesti tähän haasteeseen kyseisen sisällön luonne huomioon ottaen^[9].
- Allekirjoittajat toteavat, että disinformaation tarjoajista voidaan saada lisätietoja luotettavuutta osoittavista indikaattoreista sekä tiedoista, joita saadaan faktoja tarkistavilta organisaatioilta ja uudelta riippumattomalta faktantarkistajaverkostolta, jonka toiminnan aloittamista Euroopan komissio on tukenut.

Käytännesääntöjen allekirjoittajat sitoutuvat näin ollen seuraavaan:

1. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat ottamaan käyttöön toimintalinjoja ja prosesseja mainontaan ja rahaksi muuttamiseen liittyvien kannustimien poistamiseksi sellaisten asiaankuuluvien käyttäytymismallien osalta, joihin kuuluu muun muassa mainostajaa itseään koskevien olennaisten tietojen tai ominaisuuksien tarkoituksellista vääristelyä.

Toimintalinjoihin ja prosesseihin voi sisältyä esimerkiksi mainontapalvelujen tai maksullisen sijoittelun rajoittaminen, ja niitä voitaisiin mahdollisesti toteuttaa yhteistyössä faktoja tarkistavien organisaatioiden kanssa. Tämänyyppiset toimintalinjat ja prosessit voivat tarvittaessa

- (a) edistää tuotteen turvallisuutta ja tarkistamista koskevien välineiden käyttöä ja/tai kattaa sellaisten välineiden käytön
- (b) mahdollistaa yhteistyön ulkopuolisten tarkistusyritysten kanssa
- (c) auttaa mainostajia arvioimaan mediatilan ostostrategioita ja maineeseen liittyviä riskejä verkossa ja/tai mahdollistaa niiden arvioimisen
- (d) tarjota mainostajille tarvittavan pääsyn asiakaskohtaisille tileille, mikä auttaa niitä valvomaan mainossijoittelua ja tekemään mainossijoitteluun liittyviä valintoja.

II.B. Poliittinen ja aihekohtainen mainonta

Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Allekirjoittajat hyväksyvät tiedonannossa esitetyn kehotuksen siitä, että on tunnustettava, miten tärkeää on varmistaa poliittisen ja aihekohtaisen mainonnan läpinäkyvyys.
- Tällainen läpinäkyvyys olisi varmistettava myös siksi, että käyttäjät pystyisivät ymmärtämään, miksi jokin mainos on kohdennettu juuri heihin.
- Allekirjoittajat myöntävät, että aihekohtaista mainontaa varten kehitettyjen lähestymistapojen on heijastettava poliittisen ja aihekohtaisen mainonnan eurooppalaisia markkinoita, ja ottavat huomioon Euroopan komission suosituksen vaaliyhteistyöverkostoista, läpinäkyvyydestä verkossa, suojautumisesta kyberturvallisuuden häiriötilanteilta sekä disinformaatiokampanjoiden torjumisesta Euroopan parlamentin vaalien yhteydessä.

Käytännösääntöjen allekirjoittajat sitoutuvat näin ollen seuraavaan:

2. Allekirjoittajat sitoutuvat noudattamaan edelleen EU:n ja jäsenvaltioiden laeissa säädettyä ja itsesääntelyyn perustuvissa käytännösäännöissä^[10] esitettyä vaatimusta, jonka mukaan kaikki mainokset olisi erotettava selvästi toimituksellisesta sisällöstä, uutiset mukaan luettuina, mainosten muodosta ja käytetystä tiedotusvälineestä riippumatta. Kun mainos julkaistaan tiedotusvälineessä, jossa esitetään uutisia tai toimituksellista aineistoa, se olisi esitettävä siten, että se on helposti tunnistettavissa maksetuksi ilmoitukseksi, tai se on merkittävä sellaiseksi.
3. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat mahdollistamaan sellaisen poliittisen mainonnan (eli mainonnan, jossa puolletaan tai vastustetaan tietyn ehdokkaan valintaa tai kansanäänestysten hyväksymistä kansallisissa ja eurooppalaisissa vaaleissa) julkistamisen, jossa voitaisiin esittää todellisen sponsorin henkilöllisyys ja maksetut määrät.
4. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat toteuttamaan kohtuullisia toimenpiteitä lähestymistapojen laatimiseksi aihekohtaisen mainonnan julkistamista varten. Tällaisten toimenpiteiden yhteydessä on laadittava "aihekohtaisen mainonnan" alustava määritelmä, joka ei rajoita raportointia poliittisesta keskustelusta eikä poliittisten mielipiteiden julkaisemista mutta jonka ulkopuolelle jätetään kaupallinen mainonta. Kun

otetaan huomioon sananvapautteen liittyvät vaikutukset, allekirjoittajat kannustavat tekemään yhteistyötä asiantuntijoina toimivien sidosryhmien kanssa ja tarkastelemaan lähestymistapoja, joilla varmistetaan läpinäkyvyys mutta myös turvataan perusoikeudet. Määritelmän laatimistyö ei saa vaikuttaa mainonnan alan itsesääntelyelinten kattamiin aloihin.

II.C. Palvelujen luotettavuus

Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Allekirjoittajat tunnustavat Euroopan komission tiedonannon mukaisesti, että on tärkeää tehostaa "toimia valetilien sulkemiseksi" ja demonstroida "missä määrin tässä on onnistuttu" sekä ottaa käyttöön "selkeitä merkintäjärjestelmiä ja sääntöjä botteja varten" ja varmistaa, "ettei niiden toiminta ole sekoitettavissa ihmisen interaktioihin".^[11]
- Asianomaisten allekirjoittajien mukaan on tärkeää varmistaa, että verkkopalvelut sisältävät ja edistävät disinformaation vastaisia suojatoimia.
- Asianomaiset allekirjoittajat korostavat, että ne sitoutuvat jatkuvasti harkitsemaan vääristelyn vastaisten suojatoimien käyttöönottoa ja edistämistä ennen uusien palvelujen käynnistämistä.
- Asianomaiset allekirjoittajat aikovat tarkistaa nykyisiä palveluja varmistaakseen, että tämäntyyppisiä suojatoimia käytetään mahdollisuuksien mukaan myös niiden yhteydessä.
- Asianomaisten allekirjoittajien olisi tehostettava toimia palvelujen luotettavuuden varmistamiseksi sellaisten tilien yhteydessä, joiden tarkoituksena ja päämääränä on levittää disinformaatiota, johon liittyviä tarkkoja tietoja asianomaisen allekirjoittajan olisi arvioitava ja määritettävä. Lisäksi olisi demonstroitava, missä määrin tässä on onnistuttu.
- Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaisesti^[12] allekirjoittajia ei saisi estää mahdollistamasta tilien ja palvelujen käyttöä nimettömästi tai salanimellä.

Käytännesääntöjen allekirjoittajat sitoutuvat näin ollen seuraavaan:

5. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat ottamaan käyttöön selkeitä toimintalinjoja, jotka liittyvät henkilöllisyyden varmistamiseen ja automaattisten bottien väärinkäyttöön palveluissa, sekä toteuttamaan näitä toimintalinjoja EU:ssa. Tällaisiin toimenpiteisiin voisi sisältyä joitakin näiden käytännesääntöjen liitteessä 2 luetelluista toimenpiteistä.
6. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat ottamaan käyttöön toimintalinjoja, joissa määritetään, mitä automatisoitujen järjestelmien väärinkäyttö pitää sisällään, sekä julkistamaan kyseiset toimintalinjat verkkoalustalla ja asettamaan ne EU:n käyttäjien saataville.

II.D. Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan^[13] ja mielipiteenvapauden periaatteen mukaisesti hallitukset eivät saa velvoittaa allekirjoittajia poistamaan muutoin laillisia sisältöjä tai viestejä tai estämään niihin pääsyä ainoastaan sillä perusteella, että niitä pidetään "väärinä", eivätkä allekirjoittajat saisi ottaa käyttöön tämäntyyppisiä

vapaaehtoisia toimintalinjoja.

- Käytännesääntöjen allekirjoittajat myöntävät, että on tärkeää vaimentaa disinformaation näkyvyyttä helpottamalla luotettavan sisällön löytämistä, ja katsovat, että käyttäjille on tarjottava työkaluja, jotka mahdollistavat räätälöidyn ja vuorovaikutteisen internet-kokemuksen, joka helpottaa sisällön löytämistä ja pääsyä eriäviä näkemyksiä edustaviin uutislähteisiin, ja että heille olisi tarjottava helposti saatavilla olevia työkaluja disinformaatiosta raportoimiseksi, kuten tiedonannossa todetaan.
- Asianomaisten allekirjoittajien olisi investoitava teknologisiin keinoihin, joilla voidaan tarvittaessa priorisoida asiaankuuluvat, aidot ja luotettavat tiedot hauissa, verkkosyötteissä ja muissa automaattisesti luokitelluissa tiedonvälityskanavissa.
- Käytännesääntöjen allekirjoittajat toteavat, että läpinäkyvyys olisi varmistettava, jotta käyttäjät pystyisivät ymmärtämään, miksi jokin poliittinen tai aihekohtainen mainos on kohdennettu juuri heihin.
- Tämäntyyppisessä läpinäkyvydessä olisi otettava huomioon, että on tärkeää helpottaa sisällön arviointia sisältölähteiden luotettavuutta, mediaomistusta ja/tai tarkistettua henkilöllisyyttä koskevien indikaattoreiden avulla. Indikaattoreiden on perustuttava objektiivisiin kriteereihin, ja niiden on oltava uutismediayhdistysten journalististen periaatteiden ja menettelyjen mukaisesti hyväksymiä.
- Allekirjoittajat tunnustavat meneillään olevan lainsäädäntötyön, joka koskee sellaisten tärkeimpien luokitteluparametrien läpinäkyvyyttä koskevien vaatimusten laatimista, jotka sisältyvät alustojen ja yritysten välisiä suhteita käsittelevään asetuluonnokseen, sekä EU:n tekoälyä käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän työn ja EU:n kuluttajansuojaa koskevan säännösten.

Käytännesääntöjen allekirjoittajat sitoutuvat näin ollen seuraavaan:

7. Asianomaisten allekirjoittajien on sitouduttava investoimaan muun muassa liitteessä 2 tarkoitettuihin tuotteisiin, teknologioihin ja ohjelmiin, joilla autetaan ihmisiä tekemään perusteltuja päätöksiä, kun he näkevät verkkouutisia, jotka voivat olla vääriä, myös tukemalla toimia tehokkaiden luotettavuutta osoittavien indikaattoreiden laatimiseksi ja toteuttamiseksi yhteistyössä uutisekosysteemin kanssa.
8. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat investoimaan teknologisiin keinoihin, joilla voidaan tarvittaessa priorisoida asiaankuuluvat, aidot ja luotettavat tiedot hauissa, verkkosyötteissä ja muissa automaattisesti luokitelluissa tiedonvälityskanavissa.
9. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat investoimaan toimintoihin ja välineisiin, jotka helpottavat eri näkökantojen löytämistä yleisen edun mukaisista aiheista.
10. Allekirjoittajat sitoutuvat toimimaan kansalaisyhteiskunnan, hallitusten, koulutuslaitosten ja muiden sidosryhmien kumppaneina kriittistä ajattelua ja digitaalista medialukutaitoa parantavien toimien tukemiseksi.
11. Allekirjoittajat sitoutuvat kannustamaan markkinoita ottamaan käyttöön välineitä, joilla kuluttajia autetaan ymmärtämään, miksi he näkevät tiettyjä mainoksia.

II.E. Tutkimusyhteisön vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- Käytännesääntöjen allekirjoittajat myöntävät korkean tason asiantuntijaryhmän raportin ja tiedonannon mukaisesti, että on tärkeää toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä, jotta

voidaan mahdollistaa yksityisyyden suojan vaatimusten mukainen pääsy faktantarkastuksessa ja tutkimustoiminnassa käytettäviin tietoihin ja tehdä yhteistyötä tarjoamalla asiaankuuluvia tietoja palvelujen toiminnasta, muun muassa akateemisten tutkijoiden riippumattomissa tutkimuksissa tarvittavia tietoja sekä algoritmeja koskevia yleisiä tietoja¹⁴.

Käytännesääntöjen allekirjoittajat sitoutuvat näin ollen seuraavaan:

12. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat tukemaan vilpittömässä mielessä toteutettavia riippumattomia toimia disinformaation jäljittämiseksi ja sen vaikutusten ymmärtämiseksi, muun muassa riippumattonta faktantarkistajaverkostoa, jonka toiminnan aloittamista Euroopan komissio on tukenut. Tämä kattaa yksityisyyden suojan piiriin kuuluvien tietojen jakamisen, yhteisten tutkimusten suorittamisen tai muunlaisen kumppanitoiminnan tiedeyhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.
13. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat olemaan kieltämättä tai vaikeuttamatta vilpittömässä mielessä tehtävää tutkimusta disinformaatiosta ja poliittisesta mainonnasta verkkoalustoillaan.
14. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat kannustamaan disinformaatiota ja poliittista mainontaa koskevaa tutkimusta.
15. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat järjestämään vuosittaisen tilaisuuden, jossa edistetään keskustelua tiedeyhteisön, faktantarkistajien ja arvoketjun jäsenten keskuudessa.

III. KÄYTÄNNESÄÄNTÖJEN TEHOKKUUDEN MITTAAMINEN JA SEURANTA

Seuraavia keskeisiä suoritusindikaattoreita sovelletaan asianomaisten allekirjoittajien tekemiin sitoumuksiin.

16. Asianomaiset allekirjoittajat sitoutuvat laatimaan vuosittain disinformaation torjuntaa koskevasta työstään julkisesti saatavilla olevan raportin, jota ulkopuoliset tahot voivat tarkastella. Raportti voi sisältää tietoa kaikista allekirjoittajien toteuttamista toimenpiteistä ja niiden saavuttamasta edistyksestä disinformaatioon liittyvän läpinäkyvyyden parantamisessa sekä muun muassa seuraavista toimista:
 - a. edellä 1. kohdassa esitetyn sitoumuksen mukaisesti toimintalinjat ja täytäntöönpanotoimet rahaksi muuttamista koskevien mahdollisuuksien vähentämiseksi disinformaation tarjoajille
 - b. edellä II.B. kappaleessa esitettyjen sitoumusten mukaisesti toimenpiteet, joilla parannetaan poliittisen mainonnan näkyvyyttä kuluttajille
 - c. edellä II.C. kappaleessa esitettyjen sitoumusten mukaisesti toimenpiteet, joilla yhtenäistetään ja otetaan käyttöön palvelujen luotettavuuteen liittyviä toimintalinjoja disinformaation yhteydessä
 - d. edellä II.D. kappaleessa esitettyjen sitoumusten mukaisesti toimenpiteet, joilla lisätään kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia tuotteiden, välineiden, teknologioiden ja ohjelmien avulla
 - e. edellä II.D. kappaleessa esitettyjen sitoumusten mukaisesti kuluttajien disinformaatioon liittyvän tietoisuuden ja huolen mittaaminen

- f. edellä 9. kohdassa esitetyn sitoumuksen mukaisesti välineiden tarjoaminen ihmisille, jotta nämä voivat löytää erilaisia näkökantoja yleisen edun mukaisista aiheista
 - g. edellä II.E. kappaleessa esitetyn sitoumuksen mukaisesti toimenpiteet, joilla parannetaan tutkijoiden ja kansalaisyhteiskunnan ryhmien valmiuksia seurata poliittisen mainonnan määrää ja laajuutta
 - h. edellä 10. kohdassa esitetyn sitoumuksen mukaisesti toimet, joilla kannustetaan kriittistä ajattelua ja digitaalista medialukutaitoa koskevan koulutuksen tarjoamista ihmisille
 - i. edellä II.E. kappaleessa esitettyjen sitoumusten mukaisesti toimet, joilla asianomaiset allekirjoittajat tukevat vilpittömässä mielessä tehtävää tutkimusta ja/tai faktantarkistajaverkostoa tietynä vuonna.
17. Mainostajien tapauksessa mainostajien maailmanliitto (World Federation of Advertisers, WFA) toimittaa yhdistelmäraportteja, joiden avulla voidaan seurata ja yksilöidä erilaisia tuotemerkkien omistajien käyttämiä tuotteen turvallisuuteen liittyviä toimia ja toimintalinjoja.
18. Mainostoimistojen tapauksessa eurooppalaisten mainostoimistojen yhteisjärjestö (European Association of Communications Agencies, EACA) toimittaa yhdistelmäraportteja, joiden avulla voidaan seurata ja yksilöidä erilaisia mainostoimistojen käyttämiä tuotteen turvallisuuteen liittyviä toimia ja toimintalinjoja, joita ovat muun muassa asiaankuuluvien välineiden edistäminen, yhteistyö ulkopuolisten tarkistuksia suorittavien yritysten kanssa sekä menetelmät, joilla arvioidaan mediatilan ostostrategioita ja tehdään mainossijoittelua koskevia valintoja verkossa olevan disinformaation riski huomioon ottaen.
19. IAB Europe toimittaa yhdistelmäraportteja, joiden avulla voidaan seurata ja yksilöidä erilaisia tuotteen turvallisuuteen liittyviä toimia ja toimintalinjoja, joita järjestön jäsenet ja eurooppalaisten kansallisten IAB-järjestöjen jäsenet, muun muassa verkkomainontaekosysteemin eri sidosryhmät, käyttävät.
20. Allekirjoittajat sitoutuvat valitsemaan puolueettoman ulkopuolisen organisaation, jonka tehtävänä on tarkastella asianomaisten allekirjoittajien toimittamia vuosittaisia itsearviointeja ja arvioida edistymistä sitoumusten täyttämässä. Tähän sisältyy selvityksen tekeminen allekirjoitetuista sitoumuksista.
21. Asianomaiset allekirjoittajat tekevät II.B. kappaleen 4. kohdassa esitetyn sitoumuksen mukaisesti yhteistyötä Euroopan komission ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa ja pyrkivät laatimaan alustavan määritelmän, jonka avulla saadaan tietoa kaikkein tehokkaimmista lähestymistavoista, joilla varmistetaan läpinäkyvyys mutta myös turvataan perusoikeudet, jotta voidaan edistyä merkittävästi lähestymistapojen laatimisessa aihekohtaisen mainonnan julkistamiseksi.

IV. ARVIOINTIJAKSO

Käytännesääntöjen allekirjoittamisen jälkeen on 12 kuukauden pituinen arviointijakso, jonka aikana allekirjoittajat tapaavat säännöllisesti analysoidakseen käytännesääntöihin liittyvää edistystä sekä niiden täytäntöönpanoa ja toimivuutta.

Allekirjoittajat tapaavat arviointijakson lopussa arvioidakseen käytännesääntöjen tehokkuutta suhteessa kuhunkin edellä esitettyyn sitoumukseen. Allekirjoittajat käsittelevät käytännesääntöjen täytäntöönpanon jatkamista sekä tarpeen mukaan keskustelevat jatkotoimista ja ehdottavat niitä. Jatkotoimet voivat muun muassa sisältää muutoksia siihen, miten seurataan allekirjoittajien

käytännesääntöjen mukaisesti toteuttamia toimia ja käytännesääntöjen vaikutuksia disinformaatioon. Arvioinnin tuloksista laaditaan yhteenvetoraportti, joka sisältää johtopäätöksiä asianomaisten allekirjoittajien omista sitoumuksista ja suoritusindikaattoreista.

Arviointijakson jälkeen allekirjoittajat kokoontuvat vuosittain tarkastelemaan käytännesääntöjä ja suorittavat tarvittaessa lisätoimia. Allekirjoittajat voivat kokoontua myös useammin keskustelemaan käytännesääntöjen toimivuudesta, mikäli sitä pidetään tarpeellisena. Lisäksi voidaan laatia raportteja, joissa selvitetään käytännesääntöjen toimivuutta ja tehokkuutta.

Allekirjoittajat sopivat tekensä yhteistyötä Euroopan komission kanssa arvioidakseen käytännesääntöjen toimivuuden raportointia. Tällaisen yhteistyön puitteissa voidaan muun muassa

- asettaa pyydettyä saataville asiaankuuluvia tietoja
- ilmoittaa komissiolle mahdollisesta uudesta allekirjoituksesta tai jonkin allekirjoittajan irtisanoutumisesta
- vastata komission kysymyksiin ja kuulemisiin
- keskustella edellä mainituista arvioinneista ja raporteista allekirjoittajien tapaamisissa ja
- kutsua komissio tämän tyyppisiin tapaamisiin.

V. ALLEKIRJOITTAJAT

Näitä käytännesääntöjä sovelletaan ainoastaan allekirjoittajiin. Uudet allekirjoittajat voivat allekirjoittaa käytännesäännöt milloin tahansa. Ehdokkaiden on esiteltävä muille allekirjoittajille toimintaansa ja selvitettävä, miten ne aikovat noudattaa käytännesääntöjen vaatimuksia.

Allekirjoittaja voi irtisanoutua käytännesäännöistä tai tietyistä käytännesääntöihin sisältyvistä sitoumuksista milloin tahansa ilmoittamalla asiasta Euroopan komissiolle ja muille allekirjoittajille. Tällainen irtisanoutuminen ei lakkauta käytännesääntöjen täytäntöönpanoa muiden allekirjoittajien välillä.

Allekirjoittajat voivat milloin tahansa ilmoittaa muille allekirjoittajille, että ne katsovat, ettei tietty allekirjoittaja noudata käytännesääntöjen mukaisia sitoumuksia, sekä perustella tätä näkemystä. Allekirjoittajat voivat päättää käsitellä asiaa yleiskokouksessa. Jos allekirjoittajat tulevat asianomaista allekirjoittajaa kuultuaan siihen tulokseen, ettei kyseinen allekirjoittaja halua noudattaa käytännesääntöjen mukaisia sitoumuksiaan, ne voivat kehottaa kyseistä allekirjoittajaa irtisanoutumaan käytännesäännöistä sen jälkeen, kun kaikkia kohtuullisia keinoja on harkittu. Allekirjoittajat ilmoittavat päätöksestä Euroopan komissiolle.

Allekirjoittajat voivat ilmoittaa verkkosivustoillaan tai kaupallisissa tai muissa tiedonannoissa, että ne ovat allekirjoittaneet käytännesäännöt. Ne voivat ryhtyä kaikkiin kohtuullisiin toimenpiteisiin ilmoittaakseen liikekumpaneilleen käytännesääntöjen olemassaolosta.

VI. VOIMAANTULO

Käytännesäännöt tulevat voimaan kuukauden kuluttua niiden allekirjoittamisesta.

Kaikkien allekirjoittajien on hyväksyttävä käytännesääntöihin mahdollisesti tehtävät muutokset.

Käytännesäännöt ovat voimassa toistaiseksi, ja niiden voimassaolo edellyttää, että allekirjoittajat sopivat voimassaolon jatkamisesta käytännesääntöjen vuotuisen tarkastelun jälkeen.

Allekirjoitettu Brysselissä xx. syyskuuta 2018

[1] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0236&from=FI>

[2] <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation>

[3] <http://www.consilium.europa.eu//media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>

[4] Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien toimenpiteiden olisi rajoitettava verkossa olevan disinformaation esiintyvyyttä ja vaikutuksia, ja ne olisi toteutettava Euroopan unionin perusoikeuskirjasta ja Euroopan ihmisoikeussopimuksesta koostuvan oikeudellisen kehyksen puitteissa. Erityisesti sananvapaus on kirjattu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklaan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaan välttämättömänä edellytyksenä asianmukaiselle päätöksenteolle vapaisissa ja demokraattisissa yhteiskunnissa. Sananvapaus kattaa painetut tiedotusvälineet, sähköiset joukkoviestimet ja verkkoviestimet, ja se sisältää mielipiteenvapauden ja oikeuden vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia ”viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta” sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta koskevat olennaiset, välttämättömät arvot.

[5] Tiedonanto, 2.1 kohta.

[6] Tiedonanto, 1 kohta.

[7] Ks. esimerkiksi tiedonannon 3.1.1 kohta, jossa komissio toteaa, että kaikissa disinformaation torjumiseksi toteutettavissa toimissa ”on noudatettava sananvapautta. Niihin olisi myös sisällyttävä suoja-toimia, jotka estävät väärinkäytön, esimerkiksi kriittisen, satiirisen, eri mieltä olevan tai shokeeraavan puheen sensuroimisen. Toimien on myös noudatettava tiukasti komission sitoumusta avoimeen, turvalliseen ja luotettavaan internetiin.”

[8] Tiedonanto, 3.1.1 kohta.

[9] Tiedonanto ”Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0236&from=FI>

[10] Esimerkiksi ICC:n mainontaa ja markkinaviestintää koskevat käytännesäännöt (<https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2011/08/ICC-Consolidated-Code-of-Advertising-and-Marketing-2011-English.pdf>) tai itsesääntelyelinten kansallisella tasolla täytäntöön panemat

mainonnan käytäntesäännöt.

^[11] Tiedonanto, 3.1.1 kohta.

^[12] Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artikla: ”Oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta”.

^[13] Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artikla: ”Sananvapaus”.

^[14] Korkean tason asiantuntijaryhmän raportti.